

[Anders Andersen.]

duktiviteten i andre lande, det er galt med. Det er altså andre årsager; dem skal jeg ikke komme ind på her.

Der er vel også grund til at pege på, at netop produktiviteten jo er øget igennem den afvandring, der har fundet sted, uden at det har givet sig udslag i en nedgang i den samlede produktion inden for landbruget. Man har siden 1950 reduceret antallet af beskæftigede i landbruget fra 340.000 til det halve, til 170.000. Der er også grund til at pege på, at af heltidsbeskæftigede inden for dansk landbrug har siden 1960 imellem 50.000 og 60.000 forladt landbrugserhvervet eller er gået over til at være deltidsbeskæftigede. Også antallet af medhjælpere er faldet siden 1950, nemlig fra 150.000 til 40.000, det vil sige, at der i dag er en medhjælper for hver fire landbrug. Noterer vi os denne nedgang, vil vi konstatere, at den i de sidste syv år har været på 11 pct. om året, mens den i 1950'erne lå på ca. 4 pct. om året.

Når jeg nævner disse ting, er det, fordi jeg synes, der er grund til at pointere, at den megen debat, der er i øjeblikket om, at strukturudviklingen inden for dansk landbrug er låst fast, i hvert fald modsvares og modbevises af statistikken og igennem hele den udvikling, der finder sted inden for landbruget. Jeg vil tværtimod sige, at det måske er det ulykkelige i situationen, at vi snarere har for hurtig og for stærk en afgang af de unge inden for landbruget. For dem, der er tilbage i en årgang, vil det betyde, at der kun er unge nok til at besætte en 30.000-35.000 selvstændige landbrugsvirksomheder. Det vil sige, at det nuværende antal skal reduceres til en femtepart, og denne reduktion vil finde sted forholdsvis hurtigt, hvis der ikke sker en ændring i udviklingen. I løbet af en 10-15 år vil man være nede på her i Danmark kun at have 30.000-35.000 landbrugsejendomme tilbage. Lad dette være sagt over for dem, der mener, at strukturudviklingen inden for dansk landbrug går for langsomt. Jeg har den opfattelse, at den tværtimod nok går hurtigere, end det både af samfundsmæssige grunde og af rent menneskelige grunde er ret og rimeligt. I 1967 forlod hver eneste dag 20 selvstændige landmænd landbruget, idet vi da havde en nedgang i antallet af

selvstændige landmænd på 7.000; det ligger på det dobbelte af det, som økonomerne i landbokommissionen for bare et par år siden skønnede ville blive den aktuelle afgang; dér skønnede man nemlig, at den aktuelle afgang i landbruget ville blive på 3.800 i de år, der lå foran os. Det er altså gået betydelig stærkere — og stærkere, end det er rimeligt over for landbrugets udøvere.

Man glemmer vel også, når man vurderer denne udvikling inden for dansk landbrug, den betydning, som landbruget har beskæftigelsesmæssigt — jeg kunne også i denne forbindelse sige valutamæssigt; man glemmer måske stadig væk, at landbruget hjembringer omkring 40 pct. af den samlede valutamængde. Men lad det være. Beskæftigelsesmæssigt: jeg tror, der i øjeblikket er mange, i hvert fald ude i landdistrikterne, der kan tale med om, hvilke virkninger disse vanskelige vilkår og den udvikling, som landbruget gennemlever, har medført over for de enkelte serviceerhverv. Der er nok også grund til at minde om, at landbruget direkte og indirekte beskæftiger 300.000 familier her i landet, at dansk landbrug ville være i stand til at levere en råvareproduktion til en meget stor udvikling inden for forarbejdningsindustrierne og derigennem ikke alene ville være i stand til at forøge beskæftigelsen, men kunne forøge eksporten og valutaindtjeningen i meget stor udstrækning.

Disse samfundsmæssige problemer bør man nok, når man diskuterer dansk landbrugs fremtid, tage mere med ind i betragtningen ud fra en saglig vurdering af disse forhold.

Det kan vel virke lidt besynderligt, men måske i og for sig ikke overraskende, når man igennem de seneste uger har set, hvilken hetzkampagne der føres over for landbrugserhvervet. Jeg har sidst set opstillinger, der skulle vise, at nu ydede man 2,7 milliarder kr. i tilskud til dansk landbrug. Jeg erkender, det er det største tal, jeg hidtil har set; det skulle såmænd ikke undre mig, om der i løbet af nogle dage kunne komme et tal, der var endnu større. Jeg vil gerne sige, at dér er man vist ude på overdrevet i agitationen. Man har i hvert fald taget det hele med, og man har taget moms pengene med 2 gange for at nå så højt op, og så er moms jo i det hele taget